

Bakgrunn for vedtak

Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk

Fauske kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Småkraft AS
Referanse	200904143-70
Dato	16.06.2015
Notatnummer	KSK-notat 57/2015
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Kirsten Marthinsen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Småkraft AS søker konsesjon til å utnytte et fall på 490 m i elvene Kvannelva og Littj Tverråga til kraftproduksjon. Kraftverket er tenkt plassert 80 moh. Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk er planlagt med en installert effekt på 5,7 MW og vil produsere om lag 13,9 GWh i et middels år.

Produksjonen er i vanlig størrelse for et småkraftverk. Selv om de isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert om lag 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

De fleste høringspartene har gitt én uttalelse som omhandler alle søknadene i Fauskepakka. Hovedtendensen er at de fleste høringspartene fraråder at det blir gitt konsesjon. Noen av disse er gitt på generelt grunnlag på grunn at det allerede er bygget ut mye vannkraft i Sulitjelma, mens andre igjen er basert på en konkret vurdering av søknaden om Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk. Fylkesmannen i Nordland, Reindriftsforvaltningen (nå del av Fylkesmannen), Nordland fylkeskommune og Sametinget har innsigelse til søknaden. Fauske kommune fraråder konsesjon. Det blir lagt stor vekt på store sammenhengende naturområdet med urørt preg, landskaps- og reindriftsverdier i området. Flere privatpersoner og lokale lag er negative til Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk, hovedsakelig på grunn av konsekvenser for fossen «Slipset»/ «Slipsknuten». Noen høringsparter, for det meste offentlige etater, har bidratt med opplysninger uten at det er tatt stilling til konsesjonsspørsmålet. Alle høringsuttalelsene er fyldigere referert i KSK-notat nr. 53/2015 - Bakgrunn for vedtak, 7 småkraftsaker i Fauske.

I vurderingen av søknad om Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk har NVE særlig lagt vekt på tiltakets konsekvenser for reindrift, landskap og samlet belastning på fosselandskapet i Sulitjelmaområdet. Tap av store sammenhengende naturområder med urørt preg er også tillagt noe vekt. Fossen i Kvannelva og Littj Tverråga er gitt nest høyeste prioritet i Nordland fylkeskommunes plan for små vannkraftverk. NVE mener konsekvensene for landskap vil bli store ved utbygging av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk. Fossen er også av noe betydning for reiselivet. NVE ser at kraftutbygging har ført til at mange fosser i Sulitjelma allerede har forsvunnet, og vi legger derfor ekstra vekt på å ivareta de gjenværende, markerte fossefallene i området. Vi ser også at inntakene er planlagt nær viktige områder for reindriften, og i et område av distriktet som ellers har lite forstyrrelser. Utover anleggsfasen vil forstyrrelsene knyttet til kraftverket vil neppe være store, men de vil komme på uheldige tidspunkter. Vi legger også vekt på den samlede belastningen for distriktet i vurdering av konsekvenser for reindrift. Verdi som urørt naturområde vektlegges i den grad det forsterker verdiene for reindrift og til dels landskap.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Behandlingsprosess	6
NVEs vurdering	7
NVEs konklusjon	12
Kart	13
Bilde	14

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra **Småkraft AS**, datert 26.8.2013:

Søknad om tillatelse til å bygge Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk i Fauske kommune, Nordland fylke

Småkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Kvannelva og Littj Tverråga i Fauske kommune, Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- Bygging av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk i samsvar med fremlagte planer
- Overføring av little Tverrlåga, bekk og sørlige løp av Kvannelva

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden

Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Kvannelva	Littj Tverråga	Sum
Nedbørfelt	km ²	4,0	7,5	11,5
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	6,6	12,2	18,8
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	52	52	52
Middelvannføring	l/s	210	390	600
Alminnelig lavvannføring	l/s	19	32	51
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	31	50	81
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	19	29	48
KRAFTVERK				
Inntak	moh.	570	570	570
Avløp	moh.			80
Lengde på berørt elvestrekning	m	1450	2000	3450
Brutto fallhøyde	m			490
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³			1,162
Slukeevne, maks	l/s	520	980	1500
Minste driftsvannføring	l/s	20	40	60
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	31	50/300	81/331
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	0	0	0
Tilløpsrør, diameter	mm	500/700	600	
Tunnel, tverrsnitt	m ²	400+990	1850	3240
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m			
Installert effekt, maks	MW			5,7
Brukstid	timer			2940

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,3	1,9	2,6
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	4,6	7,2	11,3
Produksjon, årlig middel	GWh	5,9	9,1	13,9*

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	70
Utbyggingspris	kr/kWh	4,93

*Søker har gjort endringer fra opprinnelig søknad, men kun oppgitt ny totalproduksjon. Derfor går ikke tallene i kolonnen Sum opp med tallene fra kolonnene Kvannelva og Litt Tverråga. Summen er korrekt, produksjonen per. elv er noe for høy, særlig for Kvannelva.

Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	5,7
Spennings	kV	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	5,7
Omsetning	kV/kV	6,6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	1300
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje og jordkabel		

Om søker

Søker er Småkraft AS. Selskapet er eid av Skagerak Energi, Agder Energi, BKK og Statkraft. De samarbeider med grunneiere om utbygging, og er en industriell og finansiell partner i prosjektene. Småkraft AS er involvert i prosjekter over hele Norge.

Beskrivelse av området

Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk er planlagt ved Stormo i Sjønstådalen. Sjønstådalen er en smal dal om strekker seg fra Øvervatnet til Langvatnet. Fjellene som omkranser dalen reiser seg bratt opp til om lag 800-1100 moh. Formene i landskapet er avrundede, og jordsmonnet er skrint. Sjønståelva renner i dalbunnen. Kvannelva og Littj Tverråga er blant de få synlige elveløpene i dalsidene. Skoggrensa går ca. 5-600 moh, og dalsidene er i hovedsak skogkledte.

Teknisk plan

Reguleringer og overføringer

Prosjektet er planlagt uten reguleringer. Feltet fra Littj Tverråga er planlagt overført til Kvannelva, slik at vann fra begge elvene føres ut i nedre del av Kvannelva.

Inntak

Inntak er planlagt på samme kotehøyde, kote 570, i både Kvannelva og Littj Tverråga. Plassering av inntak i Kvannelva vil bli bestemmende for inntak i Littj Tverråga, fordi det i Kvannelva bare er ett mulig damsted, mens det kan finnes flere muligheter i Littj Tverråga. For at vannet ikke skal renne fra det ene inntaket og ut i det andre, må de ligge på tilnærmet samme høyde. Inntakene er planlagt som betongdammer. Inntaksdammen i Littj Tverråga vil bli ca. 3 meter høy og 15-20 meter lang, og vil demme ned ca. 0,3 daa. Inntaksdammen i Kvannelva vil bli ca. 3-4 meter høy og 20 meter lang og vil demme ned ca. 1 daa. Det vil bli lukkehus begge steder.

Vannvei

Fra kraftstasjonen er det planlagt ca. 300 meter nedgravd rørgate til tunnelpåhogg, deretter ca. 660 meter tunnel med tverrsnitt 20 m^2 , og til sist to sjakter med lengde 1100 og 9600 meter opp til inntakene. De nedgravde rørene vil antakelig bli spiralsveisede stålrør. Vannveien i nedre del vil krysse bekker og gå i myr og vått terreng.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt på kote 80 med utløp til Kvannelva. Det vil bli installert en peltonturbin med effekt på 5,7 MW og en generator med ytelse 5,7 MVA. Største slukeevne vil etter de sist fremlagte planene bli til sammen ca. $1,5 \text{ m}^3/\text{s}$, tilsvarende 250 % av middelvannføring. Minste slukeevne vil bli til sammen 60 l/s. Grunnflaten i stasjonen vil bli ca. 70 m^2 , og sammen med uteareal med avløpskanal vil det permanente kraftstasjonsarealet bli ca. 1500 m^2 .

Nettilknytning

Kraftverket er planlagt koblet til nettet med en ca. 1000 meter lang jordkabel fram til riksveien, og deretter ca. 300 meter luftlinje til tilknytningspunkt sør for Lyngås. Kabeltverrsnitt vil bli $3 \times 1 \times 95 \text{ mm}^2$. Det vil være behov for egen anleggskonsesjon for linja.

Veier

Fra kraftstasjonen må det bygges ca. 800 meter ny permanent vei til bebyggelsen på Stormo. Veien vil følge traseen til en gammel, gjengrodd gårdsvei. Fra Stormo og bort til riksveien, inkludert kryssing av Sjønståelva, vil eksisterende vei bli oppgradert for å tåle tunge kjøretøy. Det er i dag ikke bru over Sjønståelva, men elvekryssing på en fylling med rør igjennom. Kryssingen vil også måtte oppgraderes. Transport til inntaksdammene vil bli med helikopter.

Massetak og deponi

Det er ikke planlagt massetak. Tunneldrift vil gi ca. 9000 m^3 tunnelmasser. Ifølge Småkraft AS vil ca. halvparten bli brukt til å bygge ny vei fram til kraftstasjonen, ca. 3000 m^3 vil bli brukt rundt stasjonen og i rørtraseen, og de resterende 1500 m^3 vil bli deponert permanent i terrenget mellom tunnelpåhogg og kraftstasjon.

Arealbruk

	Midlertidig (m ²)	Permanent (m ²)
Damsted med lukehus	2000	200
Inntaksbasseng		500
Rørtrasé	6000	1500
Kraftstasjon og avløpskanal	3000	1500
Vei til kraftstasjonen	10.000	8000
Sum	21.000	11.700

I tillegg kommer noe mer areal til inntak, men det er ikke beregnet for den nye løsningen.

Forholdet til offentlige planer*Kommuneplan*

Tiltaket er planlagt i LNF-område i kommunens arealplan.

Samlet plan (SP)

Prosjektet er ikke det av et samlet plan-prosjekt og under grensen for slik behandling.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Nasjonale laksevassdrag

Vassdraget er ikke nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Områder vernet etter naturmangfoldloven, kulturminneloven eller lignende blir ikke berørt.

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Nordland fylkeskommune har vedtatt Regional plan om små vannkraftverk i Nordland. Alle prosjektene ligger innenfor delområde Skjerstadfjorden, som hovedsakelig omfatter kommunene Bodø, Fauske og Saltdal. Det finnes åtte prioriterte fosser i Skjerstadfjorden. Fossen i Littj Tverråga er blant disse og er gitt prioritet 2. Prioriteringskategoriene er 1,2,3 og regional.

Behandlingsprosess

Alle sakene i Fauskepakka er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. De er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn i ca. 3 måneder fra 16.9.2013. Bakgrunnen for dette var blant annet å gi høringspartene og NVE en bedre mulighet til å se samtlige søknader i sammenheng og dermed få et bedre vurderingsgrunnlag. Kommunen arrangerte folkemøte 6.11.2013 i samfunnshuset i Sulitjelma hvor NVE deltok. Opprinnelig var det 8 søknader med i pakkebehandlingen, men Granheibekken kraftverk ble trukket av søker etter høring. Vi vurderer dermed den samlede belastningen av de 7 gjenværende prosjektene. Representanter fra grunneier, søkeren, kommunen, Fylkesmannen, FNF

Nordland, Sametinget og Cato A. Hultmann deltok på befaringen den 20.8.2014. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Det har vært holdt to innsigelsesmøter i forbindelse med pakkebehandlingen. Et møte med Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune 5.11 2014 og et møte med Sametinget 2.12.2014.

Høringspartenes uttalelser er oppsummert av NVE. Fullstendige uttalelser fra høringsparter og søker er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVEs vurdering av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk og de andre omsøkte tiltakene i Fauskepakka finnes i KSK-notat nr. 53/2015: «*Søknader om tillatelser til 7 kraftverk i Fauske kommune i Nordland*». Vi har gjort en samlet vurdering av temaene landskap, friluftsliv, store sammenhengende naturområder med urørt preg, reindrift, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljø. Under følger en kort oppsummering av uttalelsene og de relevante temaene for Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk.

Fauske kommune anbefaler ikke at det blir gitt konsesjon til Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk, av estetiske og naturmessige hensyn. Fylkesmannen i Nordland, Reindriftsforvaltningen (nå del av Fylkesmannen), Nordland fylkeskommune og Sametinget har innsigelse til søknaden. Fylkesmannen begrunner innsigelsen med konsekvenser for urørt natur og foss som landskapselement. De peker også på konsekvenser for fossesprutsone. Fylkeskommunen legger i sin innsigelse vekt på konsekvensene for en prioritert foss, reindrift, urørt natur og naturmangfold. Reindriftsforvaltningen begrunner innsigelsen med konflikt med flyttlei, mulig konflikt med oppsamlingsplass, samt at deler av inngrepene vil komme i kalvingsland. Sametinget har innsigelse på grunn av konsekvenser for reindrift og for dårlige reindriftsfaglige utredninger. Balvatn reinbeitedistrikt peker på at utbyggingen vil berøre kalvingsland, drivingslei, trekklei og oppsamlingsområde, og mener konsekvensene er mer negative enn beskrevet i søknaden. De mener manglende reindriftsutredning er en saksbehandlingsfeil. FNF Nordland peker på de samme momentene som Fylkesmannen og fylkeskommunen. Sulitjelma og Omegn turistforening (SOT) påpeker at fossen «Slipset» er en signaturelv, og det mest særegne fossefallet på vei opp mot Sulitjelma. Sulitjelma historielag, Sulitjelma jeger- og fiskerforening, Sulitjelma Nærmiljøutvalg, Sulitjelma arbeiderlag samt seks privatpersoner er imot bygging av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk, og legger stor vekt på fossen «Slipset»/ «Slipsknuten» som landskapselement i tillegg til samlet belastning i Sulitjelmaområdet. Arnold Stormo bor på Stormo og er positiv til planene fordi det vil gi ham sikrere veiforbindelse. Nordlandsnett uttaler at kraftverket vil måtte knyttes mot Fauske trafo eller trafopunkt i Sjønstå koblingsstasjon. Prosjektet er avhengig av at det bygges ny Salten trafo og regionalnettforbindelse mot denne. Statens vegvesen kommenterer at det må søkes om avkjørsler dersom det gis konsesjon. Direktoratet for Mineralforvaltning har ingen merknader til utbyggingen.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på til sammen 11,5 km² ved inntakene. Middelvannføringen er beregnet til 0,21 m³/s i Kvannelva og 0,39 m³/s i Littj Tverråga, totalt 0,60 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,1, og det er ingen breer i feltet. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende smelteflom om sommeren. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 31 og 19 l/s i Kvannelva og 50 og 29 l/s i Littj Tverråga. Alminnelig lavvannføring for vassdragene ved inntaket er beregnet til 19 l/s i

Kvannelva og 32 l/s i Littj Tverråga. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,5 m³/s og minste driftsvannføring 0,06 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 50 l/s i Littj Tverråga og 31 l/s i Kvannelva i perioden 01.05. til 30.09. I tillegg er det foreslått å øke minstevannføringen til 300 l/s i Littj Tverråga 2 timer i døgnet i samme periode. Ifølge søknaden vil dette medføre at 67,5 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Maksimal slukeevne tilsvarer 250 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring er på 81/331 l/s. Det meste av overløpet vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammene i både Kvannelva og Littj Tverråga 40 dager i et middels vått år. I 2 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet til Kvannelva vil i gjennomsnitt bidra med 10 l/s ved kraftstasjonen, restfeltet til Littj Tverråga vil i gjennomsnitt bidra med 62 l/s (ved utløpet til Sjønståelva).

NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er høy og vil frata vassdraget størsteparten av dets naturlige vannføringsdynamikk.

Produksjon og kostnader

Kraftverket vil produsere 13,9 GWh i et gjennomsnittså, til en kostnad på 4,93 kr/kWh. NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

Sammendrag av vurderingene for Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk

Landskap

Søknadene i småkraftpakke Fauske ligger i et område som i stor grad er preget av menneskelig påvirkning, både fra gruvedrift og vannkraftproduksjon. Kvannelva og Littj Tverråga har utløp til Sjønståelva, som er et regulert vassdrag. Samtidig er landskapet mektig, og kjenner man ikke stedets historie blir ikke påvirkningen påtakelig før man kommer til Sulitjelma sentrum. Dalen er smal, med bratte lier på begge sider.

Fossen i Littj Tverråga har et smalt startpunkt og brer seg ut ned mot bunnen av fallet. Den blir kalt Slipsknuten eller Slipset. Fossen i Kvannelva synes mer som to «brudeslør» ved stor vannføring, den har lite fritt fall men renner svært bratt over sva og bergknauser. Begge elvene er eksponert mot dalen, og særlig Littj Tverråga utgjør et svært tydelig landskapselement. Prosjektet var opprinnelig planlagt med nedgravd rørgate, men det har senere blitt endret til tunnel og sjakt. Dermed vil terrenginngrepene i liten grad bli synlige fra Sjønstådalen. I nedre del er det frodig vegetasjon som vil skjule tunnelpåhogg, rørgate og kraftstasjon. Inntakene er planlagt på fjellet og vil heller ikke bli synlige fra dalen. De vil ligge i snauffjellet, men vil ikke bli eksponert over et stort område. Inntakene er planlagt bygget veiløst. De største terrenginngrepene i prosjektet vil være knyttet til tunnelpåhogg, vei og tipp/massedepони.

Det finnes sju prioriterte fosser i Skjerstadfjorden-området. Fossene er prioritert i kategoriene 1, 2, 3 og regional. To fosser er gitt prioritet 1, Ingeborgfossen i Saltdal (vernet vassdrag) og fossen i Galbmejohka, som vil bli påvirket i Galbmejohka kraftverk. Fossene med prioritet 2 er Kjemåfossen i Saltdal (vernet vassdrag) og fossen Slipsknuten i Littj-Tverråga, som vil bli påvirket ved bygging av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk.

Fylkesmannen i Nordland har innsigelse til søknaden om Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk, blant annet på bakgrunn av at de påvirker prioriterte fosser som er viktige landskapselementer. De viser til retningslinjene i Regional plan fra Nordland fylkeskommune, hvor det står at det ikke skal tillates utbygging av prioriterte fosser. Fylkesmannen skriver at utbygging vil føre til at fossenes verdi som landskapselementer faller bort eller blir sterkt redusert, og mener konsekvensene er store. Også Nordland fylkeskommune har innsigelse til bygging av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk på grunn av konsekvenser for fosselandskapet. Etter høring har søker endret prosjektet fra nedgravde rørgater til tunnel og foreslått et nytt regime for minstevannføring. Verken Fylkesmannen eller fylkeskommunen synes endringene bøter tilstrekkelig på de negative virkningene, og begge opprettholder innsigelsen.

FNF Nordland mener det burde vært gjort egne utredninger om den samlede belastningen på flere fagtema, deriblant landskap. Generelt mener de landskapsverdiene vil reduseres ytterligere i et allerede belastet område. Særlig blir søknadene om Galbmejohka, Oterelva og Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk trukket fram.

I høringsuttalelsene fra privatpersoner trekkes hensynet til landskapet fram som viktig, og gjennomgangstemaet er «ikke ta fra oss pyntefossene våre». De gjenværende synlige fossene når man kjører gjennom Sulitjelmadalen er fossene i Galbmejohka og i Littj Tverråga (Slipset/Slipsknuten). I tillegg er noen mindre elver synlige på høy vannføring.

Småkraft AS har foreslått å øke minstevannføringen til 300 l/s to timer i døgnet om sommeren. Eventuelt kan de slippe en tilsvarende mengde på en annen måte, som f.eks. sju timer lørdag og sju timer søndag. NVE mener et slikt slipp i liten grad vil veie opp for de negative konsekvensene for landskapet ved at elva fraføres en stor andel vann. Slipp 2 timer i døgnet vil heller ikke tilpasses trafikk eller annen bruk av området og anses som lite egnet som avbøtende tiltak. Vi ser at elva i et middels år har en vannføring som ligger på rundt 1000 l/s fra snøsmeltingen starter og fram til august, med enkelte høyere flomtopper. Etter utbygging vil flomtoppene bestå, men vannføringen vil ellers ligge betydelig lavere enn normalt. Ut fra bildene i søknaden er NVE enig med Fylkesmannen og fylkeskommunen i at foreslått minstevannføring ikke vil veie opp for konsekvensene for landskapet. Vi legger også vekt på fylkets regionale plan, som sier at prioriterte fosser ikke skal bygges ut.

I retningslinjene for små vannkraftverk (OED 2007) står det om landskap at det vil være naturlig å vektlegge andre kvaliteter som landskapet er en del av, og at ikke minst lokalsamfunnets oppfatning av egne omgivelser skal vektlegges. Til særpregete landskapselementer er det ofte knyttet lokal historie og symbolverdier som er viktige for stedsidentiteten. I retningslinjene står det også at *«Inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskapselementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås»*.

NVE viser til retningslinjene og *«Regional plan om små vannkraftverk i Nordland»*, og mener konsekvensene for landskap vil bli store ved utbygging av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk. I vurderingen legger vi stor vekt på hensynet til verdifulle landskapselementer. Vi mener at ulempene i liten grad kan avbøtes.

Friluftsliv og reiseliv

Ved Littj Tverråga ligger et avgrenset utfartsområde (Tjåresvagge) med verdi registrert. NVE antar at det er fossen i Littj Tverråga som er bakgrunnen for avgrensingen, og opplevelseskvaliteter knyttet til fossen. SOT skriver at fossen «Slipset» er en signaturelv, og det mest særegne fossefallet på vei opp mot Sulitjelma. Turistforeningen mener dalen og terrenget representerer selve porten inn til de unike naturområdene. Elvas opplevelsesverdi er diskutert under kapitlet Landskap. NVE mener at elva også kan ha en viss verdi for reiselivet, og legger noe vekt på hensynet til reiseliv i vurderingen.

Store sammenhengende naturområder med urørt preg

Bygging av Kvannelva og Littj-Tverråga kraftverk medfører stort inngrep i et stort sammenhengende naturområde med urørt preg. Kjernen av området ligger over 5 km fra inngrep. Også Oterelva kraftverk påvirker slike områder. Det er inntakene som står for bortfallet. Når prosjektet har blitt endret til et rent tunnelprosjekt vil inntakene framstå som punktinngrep med liten effekt på opplevd urørthet unntatt når man er helt nær. Inntaksområdene vil ikke være synlige over store avstander. Opplevd urørthet vil etter NVEs vurdering i liten grad påvirkes. Her mener vi imidlertid det er viktig å se verdien av urørthet i sammenheng med reindriftas behov for uforstyrrede (kalvings)områder. Dette forholdet er diskutert nærmere under kapitlet Reindrift. NVE viser til retningslinjene og legger noe vekt på konsekvenser for store sammenhengende naturområder med urørt preg ved vurderingen av søknaden om Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk.

Reindrift

Reinbeitedistriktet uttrykker gjennom sin advokat at en utbygging av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk vil berøre et område som er svært viktig for reindrifta. Også reindriftsforvaltningen gir uttrykk for samme oppfatning og legger til at området er lite påvirket av forstyrrelser, i motsetning til andre viktige områder for Balvatn distrikt. Området er i bruk gjennom flere årstider og har nærhet til særverdiområder som kalvingsland og flyttvei mellom Sjønståfjellet og Tverråfjellet. Reinbeitedistriktet har en gjeterhytte nær planlagt inntak i Littj Tverråga.

Reindriftsforvaltningen mener en utbygging kan bidra til at flyttveien blir stengt og har på dette grunnlaget fremmet innsigelse til søknaden. Innsigelsen er opprettholdt av Fylkesmannen etter gjennomført innsigelsesmøte. Sametinget har på innsigelsesmøte påpekt at behovet for tilsyn med inntakene til kraftverket vil være sammenfallende i tid med den tida på året reinen er mest sårbar for forstyrrelser. Også fylkeskommunen har innsigelse, bl.a. begrunnet av hensynet til reindrifta, og denne er stadfestet gjennom ny behandling i etterkant av innsigelsesmøte.

Søker gir i sine kommentarer til høringsuttalelsene uttrykk for at revidert utbyggingsplan imøtekommer merknadene som er knyttet til reindrifta i området.

Det er NVEs vurdering at endringene som er gjort i planene for Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk innebærer at en utbygging ikke vil ha like store konsekvenser for reindrifta som den opprinnelige søknaden. Samtidig mener vi at de reviderte utbyggingsplanene fortsatt vil kunne berøre særverdiområder for Balvatn reinbeitedistrikt.

I anleggsperioden vil etableringen av inntakene kunne innebære betydelige forstyrrelser for reindrifta. Imidlertid vil det kunne forutsettes i en eventuell konsesjon at anleggsvirksomheten skal skje utenom kalvingsperioden og tidspunkt for flytting av rein. Tett dialog med Balvatn distrikt ville da være nødvendig, og vil kunne forutsettes i en konsesjon.

Etter avsluttet anleggsvirksomhet legger vi til grunn at driften av kraftverket vil kunne skje uten at reindrifta blir nevneverdig berørt. Imidlertid vil tilsyn med inntaket om våren kunne innebære motorisert ferdsel inn i området i kalvingsperioden. Det vil etter NVEs syn være en betydelig ulempe for reinens bruk av området. Til en viss grad vil man kunne unngå forstyrrelser gjennom tett dialog med distriktet.

NVE mener at en utbygging av Kvannelva og Littj Tverråga vil kunne være til ulempe for reindrifta, først og fremst gjennom aktivitet i anleggsperioden og ved tilsyn med inntakene i perioder av året hvor rein er sårbar for forstyrrelser. Imidlertid er det vår vurdering at disse ulempene langt på vei vil kunne reduseres gjennom god dialog mellom utbygger og reinbeitedistriktet. Det er likevel en viss mulighet for at særverdiområder vil kunne bli noe berørt, men ikke i en slik grad at det alene og isolert vurdert er avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Biologisk mangfold

Kraftstasjonen er tenkt plassert ved Kvannelva og tilbakefører vannet til denne elva nær utløpet til Sjønståelva. Littj Tverråga får fraført vann. En fossesprøytsone av C-verdi er lokalisert ved foten av bratthenget i fjellsiden i Littj Tverråga. Det er en beskjeden restvannføring mellom inntak og utløp av elva. Dersom kraftverket realiseres etter omsøkt plan vil lokaliteten mest sannsynlig utgå, på grunn av lav minstevannføring. Med tanke på å ivareta verdiene i naturtypen fosseeng vil den foreslåtte minstevannføringen ikke ha noen verdi.

Fylkesmannen i Nordland har fremmet innsigelse til Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk, hvor en av begrunnelsene er fossesprøytsone. Imidlertid vurderer de fossesprøytsonen i Littj Tverråga som minst viktig blant fossesprøytsoneene som kan bli påvirket av kraftverkene i Fauskepakka.

En rødlistet art er funnet i influensområdet til kraftverket; grannsildre, nær truet (NT). Arten vokser i snøleier med sen snøsmelting og er avhengig av overrisling med sigevann. Fylkesmannen har trukket fram påvirkningen på naturtypen rikt våtsnøleie heller enn å se på påvirkning av den enkelte rødlisteart. NVE mener planten vil bli lite berørt av det omsøkte prosjektet.

Oppsummering

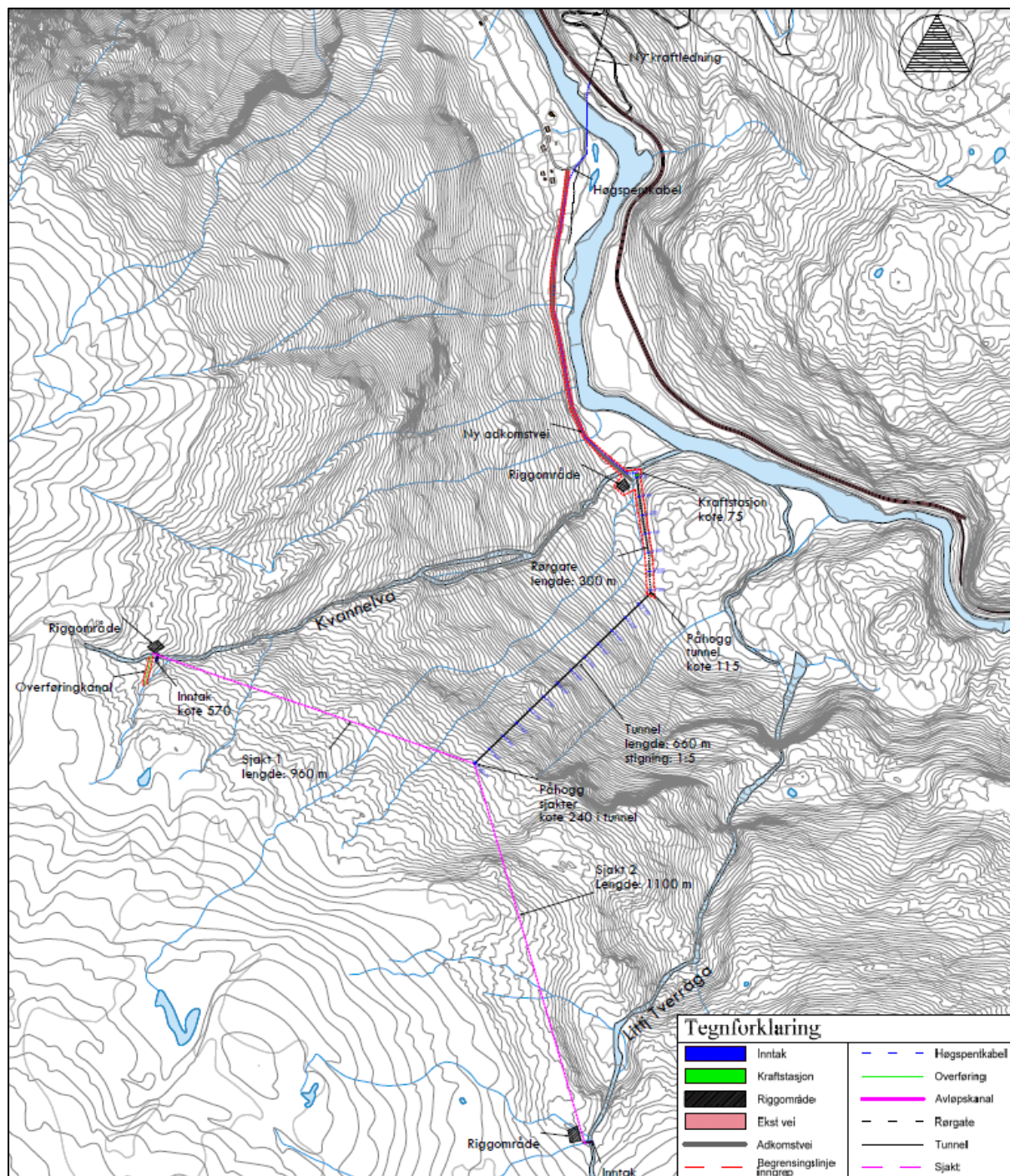
I vurderingen av søknad om Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk har NVE særlig lagt vekt på tiltakets konsekvenser for reindrift, landskap og samlet belastning på fosselandskapet i Sulitjelmaområdet. Store sammenhengende naturområder med urørt preg er også tillagt noe vekt. Fossen i Kvannelva og Littj Tverråga er gitt nest høyeste prioritet i Nordland fylkeskommunes plan for små vannkraftverk. NVE mener konsekvensene for landskap vil bli store ved utbygging av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk. Fossen er også av noen betydning for reiselivet. NVE ser at kraftutbygging har ført til at mange fosser i Sulitjelma allerede har forsvunnet, og vi legger derfor ekstra vekt på å ivareta de gjenværende fossefallene i området. Vi ser også at inntakene er planlagt nær viktige områder for reindriften, og i et område av distriktet som ellers har lite forstyrrelser. Utover anleggsfasen vil forstyrrelsene knyttet til kraftverket neppe være store, men de vil komme på uheldige tidspunkter. Vi legger også vekt på den samlede belastningen for distriktet i vurdering av konsekvenser for reindrift. Påvirkning på urørte naturområder vektlegges i den grad det forsterker verdiene for reindrift og til dels landskap.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Kart

Kart over det alternativet for Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk som har blitt sluttbehandlet.

Bilde

«Slipset» i Littj Tverråga. Foto: Per Christian Bøe, NVE.